

PHỔ BIẾN KHOA HỌC KỸ THUẬT

MỘT SỐ BIỆN PHÁP PHÒNG NGỪA, ỨNG PHÓ THIÊN TAI TRONG MÙA MƯA BÃO LỤT

Hàng năm ở Nghệ An cứ vào khoảng từ cuối tháng 8 đến tháng 11 là bắt đầu vào mùa mưa bão, lũ lụt dẫn đến ngập úng nặng ở vùng thấp trũng, sạt lở đất đá, lũ ống, lũ quét ở vùng cao gây thiệt hại lớn về người và tài sản, mùa màng, nhà cửa, gia súc, gia cầm, phá hoại đường sá, cầu cống, hồ đập... Năm 2022, tổng thiệt hại lên đến 1.220 tỉ đồng. Cho nên, mùa mưa bão năm nay, chúng ta cần có biện pháp để phòng ngừa, ứng phó kịp thời, giảm thiểu thiệt hại do thiên tai gây ra.

Xác định vùng dễ bị ngập úng, sạt lở, lũ quét để cảnh báo trước

Trong mùa mưa, bão, lụt ở Nghệ An từ xưa lại nay, chưa có năm nào tránh khỏi hậu quả của mưa to, ngập úng, sạt lở đất đá, lũ ống, lũ quét gây ra. Điển hình gần đây nhất là năm 2022, do ảnh hưởng của hoàn lưu bão số 4 (bão NORU) gây mưa to, kéo dài từ ngày 28/9-3/10. Trong đó, huyện Kỳ Sơn là địa phương có lượng mưa vượt trên 600mm, gây thiệt hại lớn về người, nhà cửa, tài sản, đường sá, cầu cống.

Nhằm góp phần hạn chế hậu quả của thiên tai gây ra trong mùa mưa, bão, lụt ở tỉnh ta, đồng chí Nguyễn Đức Trung - Phó Bí thư Tỉnh ủy, Chủ tịch UBND tỉnh nhấn mạnh “*chủ động phòng ngừa, ứng phó kịp thời, khắc phục khẩn trương và hiệu quả, trong đó lấy phòng là chính*”.

Để chủ động phòng ngừa và kịp thời ứng phó, chúng tôi thấy cần thiết phải xác định rõ ràng, cụ thể những nơi nào, vùng nào thuộc địa phương nào ở tỉnh ta trong mùa mưa, bão, lụt thường xảy ra ngập úng nặng, sạt lở đất nghiêm trọng và lũ ống, lũ quét tàn phá. Tất cả những nội dung này cần được xác định đầy đủ để tập hợp thành văn bản dự báo, cảnh báo hoặc có thể xây dựng thành bản đồ dự báo, cảnh báo

vùng dễ bị ngập úng, sạt lở đất, lũ ống, lũ quét trong mùa mưa, bão ở Nghệ An để tất cả các địa phương làm cơ sở cho việc đề ra các biện pháp ngăn ngừa phòng chống.

Thông thường những vùng dễ ngập úng nặng là những vùng có địa hình thấp trũng. Loại địa hình này có ở hầu hết các huyện, thành, thị trong tỉnh, chỉ có khác nhau về quy mô diện tích bị ngập úng nhiều hay ít.

Vùng dễ bị sạt lở đất đá thường tập trung chủ yếu ở những nơi có địa hình cao, độ dốc lớn, địa chất không ổn định, khả năng kết dính của đất kém và rất ít có cây cỏ bao phủ trên mặt đất. Ngoài ra, gây lở đất đá còn do tác động trực tiếp của con người như khai thác tài nguyên đất đá, cát sỏi, mở rộng đường giao thông dưới chân núi... không hợp lý.

Còn việc xảy ra lũ ống, lũ quét thường là những nơi có nhiều đồi núi cao tập trung thành một vùng núi trùng điệp, độ dốc lớn, khe suối nhiều, lòng khe suối nhỏ hẹp. Khi có mưa to, mưa kéo dài, cường độ mưa lớn, lưu lượng nước lớn sẽ tạo ra một dòng

chảy cực lớn, cực mạnh, xô đẩy hết tất cả các vật cản như: cây cối, nhà cửa, cầu cống, đường sá, thậm chí cả người và gia súc. Khi tiến hành xác định các vùng nói trên, cơ quan chịu trách nhiệm chính là Ban Chỉ huy Phòng chống thiên tai - Tìm kiếm cứu nạn, cứu hộ của tỉnh cần kết hợp với Đài Khí tượng - Thủy văn Nghệ An và các phòng Nông nghiệp và Phát triển nông thôn ở các huyện, thành, thị để thị sát cụ thể địa hình, điều tra thu thập số liệu lịch sử về những lần xảy ra mưa to, gió bão mạnh. Tình trạng ngập úng trên diện rộng, sạt lở đất, lũ ống, lũ quét ở một số nơi trong tỉnh đã để lại những hậu quả về người, mùa màng, tài sản của cả nhà nước và nhân dân.

Biện pháp ngăn ngừa, hạn chế

Mỗi một khi có thiên tai xảy ra thì biện pháp tốt nhất là chủ động phòng ngừa từ sớm, từ xa, ứng phó kịp thời, khắc phục khẩn trương. Tuy nhiên, trong quá trình thực hiện các biện pháp phòng chống thiên tai bão lụt những năm qua, chúng ta vẫn còn nhiều vấn đề tồn tại cần được khắc phục, đó là: Thực hiện phương châm 4 tại chỗ ở một số địa phương còn mang tính hình thức, hiệu quả chưa cao. Công tác vận hành hồ chứa còn lúng túng, bị động, quy trình vận hành còn nhiều bất cập. Công tác dự báo, cảnh báo còn hạn chế. Nguồn lực cho công tác khắc phục hậu quả còn thiếu, chưa đáp ứng nhu cầu cần có ngay, có sẵn.

Vì vậy, chúng ta cần rút kinh nghiệm những thiếu sót đã qua để chủ động có nhiều biện pháp ngăn phòng chống tác hại trong mùa mưa, bão, lụt năm nay bằng những việc làm sau đây:

Thứ nhất: Tăng cường tuyên truyền mạnh mẽ, rộng khắp đến tận người dân trên các phương tiện thông tin đại chúng về việc chủ động phòng ngừa, ứng phó thiên tai trong mùa mưa, bão, lụt năm nay, để tất cả mọi người dân có ý thức, trách nhiệm cho chính mình và xã hội.

Thứ hai: Thực hiện nghiêm túc pháp luật phòng chống thiên tai, Chỉ thị số 42-CT/TW ngày 24/3/2020 của Ban Bí thư Trung ương Đảng về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác phòng ngừa, ứng phó, khắc phục hậu quả thiên tai. Trong đó, các cấp ủy Đảng phải chịu trách nhiệm chính khi có thiên tai xảy ra.

Thứ ba: Các cấp chính quyền cần kịp thời kiểm tra, rà soát, điều chỉnh kế hoạch phòng chống thiên tai, phương án ứng phó với thiên tai theo các cấp độ rủi ro khác nhau, với phương châm “4 tại chỗ” và “3 sẵn sàng”, trong đó lấy phòng là chính.

Thiên tai trong mùa mưa bão lụt gây hậu quả nặng nề

Thứ tư: Chấn chỉnh, kiện toàn lại Ban Chỉ huy Phòng chống thiên tai - Tìm kiếm cứu nạn ở tất cả các cấp, các ngành và có sự phân công nhiệm vụ cụ thể cho các thành viên trong ban chỉ huy để hoạt động thực sự trách nhiệm và hiệu quả.

Thứ năm: Tăng cường nguồn lực cho công tác cảnh báo thiên tai xảy ra khó lường, nhất là trong điều kiện biến đổi khí hậu ngày càng phức tạp. Trong khi đó khả năng chống chịu ngày càng giảm, nguồn lực còn hạn chế. Vì vậy, dù khó khăn đến mấy cũng cần ưu tiên đầu tư nguồn lực cho công tác cảnh báo để ngăn ngừa và hạn chế hậu quả do thiên tai gây ra.

Thứ sáu: Kiểm tra, rà soát, đánh giá các phương án, kịch bản về phòng chống thiên tai bao lạt ở từng địa phương càng sớm càng tốt. Trong đó, đặc biệt lưu ý kịch bản bảo vệ an toàn các công trình trọng yếu, như: hồ đập thủy lợi, thủy điện, đê ngăn lũ... Với yêu cầu thiết thực, cụ thể, sẵn sàng, kịp thời, kể cả phương án di dời dân khi cần thiết.

Thứ bảy: Mỗi một xã, phường, thị trấn và thôn, bản, làng cần xây dựng, củng cố và nhân rộng mô hình đội xung kích phòng chống thiên tai khi cần sẵn sàng có ngay để ứng phó, khắc phục hậu quả thiên tai xảy ra.

Thứ tám: Đối với các huyện miền núi khi có mưa to, cường độ mưa lớn, mưa kéo dài rất dễ xảy ra nguy cơ ngập úng nặng, sạt lở đất, lũ ống, lũ quét... Vì thế,

ở các huyện miền núi nhất thiết phải thường xuyên kiểm tra, rà soát nhà ở của dân ở những nơi thấp trũng ven sông, khe suối, nơi khai thác khoáng sản... để có phương án di dời dân đến nơi ở an toàn.

Thứ chín: Tất cả các địa phương, nhất là ở các vùng có địa hình thấp trũng, vùng gần sông suối, hồ đập... cần chủ động chuẩn bị sẵn sàng áo phao, phao cứu sinh, thuyền bè, lương thực và thức ăn khô đủ sử dụng từ 5-7 ngày, nước uống đóng chai, quần áo, đèn pin, thuốc men phòng bệnh, địa điểm di dời người và gia súc lên vùng cao khi cần thiết. Đồng thời lập danh sách số điện thoại người dân để khi có sự cố có thể xảy ra sẽ thông báo ngay để phòng tránh sớm.

Thứ mười: Trước mắt, về sản xuất nông nghiệp, vụ lúa hè thu ở nhiều địa phương đã chuẩn bị vào mùa thu hoạch. Địa phương nào, nhất là ở các vùng thấp trũng dễ bị ngập úng khi có mưa to, nếu thấy lúa đã chứa được từ 75% trở lên thì cho thu hoạch sớm, đề phòng lúa bị ngập úng hoặc bị gió làm đổ gây thiệt hại không đáng có vào lúc này./.

Doãn Trí Tuệ

Cần có biện pháp để phòng ngừa, ứng phó kịp thời, giảm thiểu thiệt hại do thiên tai gây ra
Ảnh: Huyện Kỳ Sơn (Nghệ An) tổ chức diễn tập phòng chống bão lạt